

1. 12. 2005

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co lze dělat než skutečně dojde k tzv. restituční tečce?

Veřejný ochránce práv v druhé polovině roku 2005 zaznamenal zvýšený počet podnětů, v nichž ho občané žádají o pomoc či alespoň o radu v souvislosti s avizovaným ukončením procesu restitucí – tzv. restituční tečkou, a to k 31.12. 2005. Obavu v podnětech vyjadřují i ti, jichž se restituční tečka netýká. Je tak patrné, že informace o tom co restituční tečka znamená a na koho se vztahuje, je mnohdy nejasná.

Snahou ochránce je, aby včas problematiku objasnil:

Podněty týkající se restituční tečky často obsahují i poukaz na postup Pozemkového fondu ČR (dále jen „PF“) s nímž restituční dlužníkům neúspěšně jednali o vydání náhradních pozemků. Na PF se ale působnost veřejného ochránce práv nevztahuje, neboť PF není správním úřadem a není uveden ani v ustanovení § 1 zákona o veřejném ochránci práv. PF byl příslušným zákonem zřízen jako účelové sdružení majetku ve smyslu ustanovení § 18 odst. 2., písm. b) občanského zákoníku. Jde tedy o právnickou osobu, vykonávající správu nemovitého majetku, jehož vlastníkem je stát. Veřejný ochránce práv nemůže zasahovat do rozhodování PF o převodech státního majetku. Občanům, kteří se na něj obrátí, je proto nápomocen alespoň doporučením možného způsobu řešení, jenž je naznačeno v následujících odstavcích.

Restituční tečka se týká časového omezení převodů náhradních pozemků Pozemkovým fondem.

1. Jestliže pozemkový úřad vydal ve správním řízení zamítavé rozhodnutí (tj. rozhodl, že oprávněná osoba není vlastníkem určitých pozemků), a současně byla přiznána náhrada za nevydané pozemky, je třeba, aby dotyčná osoba uplatnila do dvou let od právní moci rozhodnutí pozemkového úřadu nárok na náhradu u PF.
2. V případě nároků vyplývajících z rozhodnutí pozemkového úřadu, která nabyta právní moci před datem 6. 8. 2003, končí možnost převodu náhradních pozemků dnem 31. 12. 2005. Po tomto datu již u „starých nároků“ (tj. nároků vzniklých před 6. 8. 2003) nebude možné převádět náhradní pozemky a bude možné získat pouze finanční náhradu.
3. Pro oprávněné osoby, u kterých pozemkový úřad nerozhodoval, a nárok na náhradu vznikl přímo ze zákona, končí možnost převodu uplynutím dvou let ode dne, kdy právo na převod mohly uplatnit poprvé.

Je tak zřejmé, že restituční tečka ve spojení s nyní frekventovaným termínem 31.12. 2005 se týká jen „starých nároků“, a není proto „tečkou“ vztahující se absolutně pro všechny oprávněné osoby s nárokem na vydání náhradního pozemku. Neznamena to proto, že by po 31.12. 2005 nebyl možný převod náhradních pozemků ve prospěch těch oprávněných osob, u nichž od právní moci rozhodnutí pozemkového úřadu ještě neuplynuly více než dva roky, a o převodu náhradních pozemků s PF s většími či menšími úspěchy jednají.

Předpoklad, že PF bude řádně plnit své zákonné povinnosti je oprávněnými osobami, marně žádajícími o náhradní pozemky, často napadán. Aby se jejich snaha o řešení, ještě než v jejich individuálním případě dojde k restituční tečce, ubírala správným směrem, lze upozornit na následující.

Doposud zastávaný právní názor, vycházející z judikatury Nejvyššího soudu ČR, že oprávněná osoba nemá nárok na výběr konkrétních pozemků, byl s ohledem na faktickou situaci při vydávání

náhradních pozemků překonán nálezem Ústavního soudu III. ÚS 495/02 z 4.3. 2004. Shora uvedený právní názor nemůže dle Ústavního soudu sloužit k legitimování takového postupu při přidělování náhradních pozemků, který by (nahlíženo z objektivního pohledu) byl svévolný nebo diskriminující. Ústavní soud konstatoval, že žaloba domáhající se vydání konkrétního pozemku může představovat jediný prostředek obrany proti libovůli.

Dle Ústavního soudu obecným soudům přísluší povinnost zabývat se námitkami libovůle a nezájmu PF o naplnění zákona o půdě, kdy jeho ustanovení § 11 odst. 2 staví oprávněné osoby do postavení osob fakticky odkázaných na vůli PF. Z ústavně konformního výkladu ustanovení § 11 odst. 2 zákona o půdě vyplývá jednoznačná povinnost PF uspokojovat nároky v přiměřené době, postupovat transparentně a vyloučit libovůli, která by znemožnila naplnit legitimní očekávání oprávněných osob. Obecné soudy musí vzít v úvahu i svou povinnost (s přihlédnutím k povinnosti poskytnout ochranu legitimnímu očekávání) vést žalobce k případné úpravě petitu tak, aby v případě úspěchu bylo možno uložit PF povinnost vydat v určité konkrétní době pozemek soudem určený, tak aby jeho hodnota vyplývající z velikosti, lokalizace a kvality, se co nejvíce přiblížila hodnotě původního pozemku.

Namísto bezvýsledného vyjednávání o převodu vhodných pozemků, ve stanovené dvouleté lhůtě, po jejímž uplynutí nastává tzv. restituční tečka, oprávněným osobám v jejich snaze o poskytnutí náhradních pozemků nelze než doporučit využití právě toho způsobu řešení, jenž naznačil Ústavní soud, tedy podání žaloby k soudu, na jejímž základě by byla PF uložena povinnost vydat jako náhradu konkrétní nemovitost.

Zdroj: veřejného ochránce práv

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)